

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani Učiteljska tiskarna, Frarčičkanska ul. 6/l. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko politiško glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2.50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Več stanovske zavesti!

Naše vrste nikakor še niso popolne. Ni dovolj, da je vsak učitelj in učiteljica član UJU. Članska izkaznica in denarni prispevek so še bore malo, kar naj označi koga za pravega in dobrega člana UJU. Treba duha, treba prave stanovske zavesti, treba pravega pozitivnega dela, kar naj šele opravičuje člane, da se jim reče: to so zavedni člani UJU! In ravno prave stanovske zavesti primanjkuje marsikje — na tem grešimo največ!

Vse učiteljstvo še ni prepojeno prave stanovske zavesti. Plačuje članske prispevke, prejema liste, ker so zajedno s članarino obvezni, udeležuje se zborovanj — toda tudi to še ni vse, kar bi označevalo koga, da je prepojen stanovske zavesti. To je šele prva stopnja stanovske zavesti — če je kdo organiziran.

Od stanovsko zavednega člana se pa tirja še mnogo več. Tirja in zahteva se od njega aktivnosti! Pasivni člani organizacije, ki čakajo vedno le, kdaj bodo imeli kako korist od organizacije, ne poznajo pa žrtev za njo izven običajnih obveznosti, so mrtva veja organizacije. Oni niso mnogo boljši od neorganizirancev, ki izkoriščajo le po organizaciji priborjene dobrine, drugače pa stoji cinično izven vrst zavednih organiziranih tovarišev in tovarišic in s cinizmom preslišujejo tudi opazke, da so paraziti na telesu stanovsko zavednega članstva.

Stanovsko zaveden tovariš in tovarišica delajo aktivno vsepovsod. Ni dovolj, da izberemo le odbor svojim stanovskim društvom in osrednjim organizacijam in se udeležimo volitev; stanovsko zaveden član bo deloval tudi naprej z odborom in ga podpiral pri delu, ne bo mu naložil vsega dela, sam pa stal pasivno ob strani, pomagal mu bo tudi tedaj, kadar ni direktno pozvan od odbora — sam bo premišljal: kaj naj storim še v korist svojega stana, v povzdigo njegovega ugleda in za stanovsko organizacijo. Ni dovolj, če stavimo na zborovanjih le predloge in zahtevamo od osrednje organizacije, da jih izvede, sami ji moramo olajšati delo s čimer le mogoče.

Zaveden član organizacije bo skušal sam pomagati organizaciji, da se izvedejo sklepi, čutil bo, da je tudi on odgovoren za izvedbo vseh sklepov in potreb organizacije in če ni sam ničesar storil, da bi pomagal izvesti sklepe, je sam tudi skriv vseh posledic in neuspehov, ki izvirajo iz tega.

Člani niso za to tu, da nalagajo društvu dolžnosti, temveč da pomagajo društvu izvesti skupne dolžnosti in realizirati namen organizacije.

LISTEK.

Pavel, kličejo te...

Spominu † tov. Pavla Koširja.

Kličejo Te in iščejo oči in srca šolske mladine Tvoje šole v Prevaljah, ki še vedno pričakuje dan za dnevom, da se pojavi njen ljubezniv voditelj in učitelj ter jim dal v vsaki zadevi in zadregi prijateljskih nasvetov iz svojih bogatih življenskih izkušenj.

Kličejo Te Tvoji ožji tovariši in tovarišice, katerim se zdi, da bode zdaj pa zdaj kje pokašljaj njihov tovariš in upravitelj ter jim dal v vsaki zadevi in zadregi prijateljskih nasvetov iz svojih bogatih življenskih izkušenj.

Kličejo Te Tvoji številni zasnutki na narodnem, šolskem, gospodarskem, kulturnem, leposlovnem in znanstvenem polju, katere si zasnoval v svoji brezpri-

me merni delavnosti in čebelični marljivosti med štirimi stenami svoje pisarne.

Ne samo od odbora, tudi od članov se zahteva dela in točnosti! Ni dovolj, da kdo prejema le liste. S tem je izpolnil šele prvi del svoje organizacijske dolžnosti; dolžnost njegova je, da liste tudi pazno čita in posebno zasleduje organizacijsko gibanje in informativno delo potom lista. Naj se ne dogajajo slučajni, da se povprašuje po zadevah, ki so bile v listu ponovno pojasnjene. Vestno čitanje stanovskih listov, pa bodisi »Učiteljskega Tovarša«, »Popotnika« ali »Narodne Prosvete« spada tudi med stanovsko zavednost. V pogledu »Narodne Prosvete«, centralnega glasila UJU nismo še storili potrebnih dolžnosti; list bi moral prejemati in čitati, če ne vsak organiziran posameznik, pa bi morali biti naročeni vsi učiteljski zbori, vse šole nanj. Ideja se najlaglje propagira s tiskom, z listi. Posebno na mladino je treba s strani zavednih starejših tov. vplivati, da bo čitala pedagoške liste »Popotnik« in »Učitelja« in jih ne bo puščala nerazrežanih. Tudi v pogledu sodelovanja, dopisovanja v stanovske liste bo treba dvigniti aktivnost in stanovsko zavednost med članstvom.

Stanovska zavednost pa se zreali tudi v politiških pravicah. Strastni politiški strankarji, ekstremi, fanatiki in veterjnaki niso vedno dobri in zavedni stanovski člani. Ne koristijo ne stranki in ne stanu. Podobni so slami, ki se hitro vname in hitro zgori. Stalnosti in zanesljivosti nimajo nobene. Ponavadi kaj radi izdajajo stanovske zahteve in se potezajo za strankarske interese — stanovske interese in stanovsko borbo pa puste na cedilu. Raje hlastnejo po momentanih osebnih koristih, ki jih dosežajo potom stranke v svojo korist in v korist posameznih oseb, kakor da bi se konsekvantno borili za stanovske pravice in skupne načelne stanovske zahteve ter bi jih s svojim vplivom skušali doseči pri svoji stranki. Politični kričači pa škodujejo stanu in tudi stranki sami; trditvi si upamo, da imajo tudi stranke večjo oporo v onih članih, ki se ne rinejo pri strankah v ospredje, so stanovsko zavedni člani, ki brez hrupa delujejo kulturno, prosvetno in gospodarsko, kajti ti so zanesljiv kader za stranke tudi tedaj, kadar stranka nima absolutne moči. Stanovsko zaveden član bo deloval stalno naprej po začrtanih pravicah tudi ob spremembi režima. Značaj je najzanesljivejša podlaga vsemu, tudi stanovski zavednosti.

Kdor se zateka k političnim strankam, da bi dosegel kako osebno dobroto proti načelom pravičnosti in občemu pravu, ta sabotira organizacijo. On od-

pira vrata strankam, da se vmešavajo v naše zadeve, on odpira vrata partizanstvu. Stanovsko zaveden član tega ne bo storil, ker ve, da so to kvarni vplivi za stan.

Okrepimo svoj stan na znotraj in okrepljeno bo vse ono, kar bi radi okrepili s svojim delom! Često pozabljamo pri delu za druge nase. Delamo na vseh koncih in krajih za interese drugih institucij, pozabljamo pa na dolžnosti dela za povzdigo in okrepitev lastnega stanu. Kadar se domisljimo na to, so naše sile že izčrpane in oslabiljene, pa tudi prave volje ni več. Manjka prave stanovske zavednosti, da je delo za lastni stan prvo in da, če bo stan močan in okrepljen, bo tudi delo tega stanu za druge pravce bolj močno in uspešno. Na onih poljih, kjer imamo lastne institucije za delo ustanovljene, delujmo v prvi vrsti pri njih in ne hlapčujmo drugje, ker stanovske institucije pri tem hirajo in vegetirajo. Več stanovske zavednosti! Odprimo oči onim, ki jim bolj imponira delo pri drugih, kakor lastno delo pri stanovskih institucijah.

Isto je pri naši gospodarski osamosvojitvi in pri geslu: Svoji k svojim! Kogar podpiramo mi, zahtevamo, da bo podpiral naša gospodarska podjetja. Ne

bojmo se zahtevati tega. »Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti!« Kdor zahteva pomoči in sodelovanja našega stanu, zahtevamo to od njega, če reflektira na naše sodelovanje. Brez pogojnno pa podpirajmo lastna gospodarska podjetja tam, kjer odločujemo sami. Zavedajmo se, da se tu kaže stanovska zavednost v največji meri. Kaj pomaga, če hočemo delati stanovsko in organizacijsko, če pa nimamo sredstev za to. Iz tega vzroka moramo z vso silo in do zadnjega podpirati svoja gospodarska podjetja, če hočemo, da bodo ona podpirala organizacijo. V tem pogledu se greši še mnogo in nam je znanih mnogo grešnikov. Premalo cenimo lastne gospodarske institucije v tem pogledu, premalo jih podpiramo! Dvignimo stanovsko zavest v zadnjem članu in odpravimo malomarnost! Vsakdo naj potrk najprej sebe v tem pogledu, potem naj gre buditi še druge!

Vzbudimo stanovsko zavest v sleherni tovarišici in tovarišu in dvignimo aktivnost delovanja za lasten stan, da bo čimprej napočil zanj dan popolnega vstajenja in osvobođenja. Na delo za naše notranje prerčenje v duhu stanovske zavednosti!

Pedagoški študijski teden za inozemce v Berlinu.

(Od 17.—29. avgusta 1925.)

Centralni institut za vzgojo in pouk v Berlinu priredi v avgustu 1925 pedagoški študijski teden, na katerem se bo posebno gostom iz inozemstva podal jasen vpogled v sedanje duševno življenje Nemčije, s posebnim ozirom na vzgojne smeri, ki so bile preizkušene v najnovejšem času.

Program in glavne teme so sledeče:

I. Iz teorije in prakse nemške šole:

1. Šola in narod. (Študijski svetnik dr. Stuhlfath).
2. Preobrazba višjih šol. (Višji šolski svetnik dr. Sondag).
3. Preobrazba ljudske šole. (Višji šolski svetnik Wolff).
4. Nemške poizkusne šole. (Ministrski svetnik dr. Karstädt).
5. Nemške poizkusne šole. (Višji študijski svetnik dr. Karsen).
 - a) Organizatorični poizkusi (Frankfurtski sistem, šole za nadarjene, prosta organizacija višje stopnje); metodični poizkusi (Lipska delovna šola, Seinig, Gaudig, Berthold, Otto); šole novejšega ustroja (podeželski vzgojni domovi, proste šolske občine, gozdne šole).
 - b) Družabne šole (Hamburg, Bremen, Berlin, Magdeburg, Rheinland, Leipzig, Dresden, Chemnitz, Gera).

male pozneje misli tudi tistih, kateri niso poznali Tebe, kateri pa bodo poznali Tvoje delo in ljubezen. Zakaj ljubezen ne umrje; je večna. In delo, katero je rodila ljubezen do naroda in domovine tudi do delo ne zapade smrti, ampak živi od roda do roda.

Zdi se mi, da se še sedaj nismo prav zavedli, kaj smo izgubili z našim tovarišem Pavletom Koširjem, nad katerim se je zgrnil grob že 20. aprila. Zakaj nekar teri dnevniki so prinesli takoj po njegovi smrti obširna poročila iz njegovega življenja in udeleževanja na narodnem, šolskem, gospodarskem, kulturnem, leposlovnem in znanstvenem polju, med tem ko mi molčimo že drugi mesec.

Pa tudi to molčanje ima svoj vzrok. Saj kdor je poznal pokojnega Pavla Koširja in opazoval njegovo ticho, a zato tem bolj vztrajno in neumorno dosledno delo na vseh popriščih življenja leta in leta, ta si pač ne more misliti trpke istine da tega moža volje, ljubezni in dela ni več med nami.

Njegovega dolgotrajnega in mučnega bolehanja smo bili že tako navajeni, kakor njegovega — dela, ki ga je vršil

Praksa.

6. Izvedba delovnega pouka. (Univerzitetni profesor Scheibner).
 7. Splošen skupen pouk kot glavna zahteva za notranji ustroj nemške šole. (Šolski svetnik Nemann).
- Hospitacije v osnovnošolskih razredih, v poklicnih šolah, v družinskih šolah in študijskih zavodih.

II. Mladinska psihologija.

1. Uvodno predavanje v mladinsko psihologijo. (Višji študijski direktor Schlemmer).
2. Psihologija v pubertetni dobi. (Višji študijski direktor dr. Goldbeck).
3. Razporedba učencev in klasifikacija nadarjenosti učencev. (Dr. Bobertag, vladni in šolski svetnik Hylla).
4. Javna poklicna posvetovalnica v Nemčiji, ustroj in metodična izvedba s posebnim ozirom na sodelovanje šole. (Dr. Liebenberg, ravnatelj deželnega poklicnega urada v Berlinu).

Praksa.

Obisk pomožnih šol in razredov za nadarjene, vzgojnih zavodov in skrbstva njih zavodov.

Obisk delovne šole, »Splošne električne družbe«.

vedno in povsod kljub svojemu rahlemu zdravju. Njegova neupogljiva in nezlomljiva volja do življenja in dela je premagala že nešteto kriz v dolgoletni bolezni. Mislili in pričakovali smo, da bode premagala tudi zadnjo. Zato smo bili preseženi o nenadni smrti njegovi. Zato še sedaj ne moremo verjeti bridke resnice.

Tragika usode življenja.

Med tem, ko so začeli krožiti zdravilni sokovi v zeliščih, katere je on poznal tako dobro, ko so se razcvitale prve cvetlice, ljubljenske njegove, ko se je vzbujala vsa narava, njegova prijateljica, k novemu življenju, med tem, ko je bila na njegovi pisalni mizi še cela kopicca začeti, a ne dovršenih del, mladini, šoli, narodu in domovini v korist, med tem mu je prestrigla usoda nit življenja in smo ga polagali v hladen grob, njega, ki je neizrečeno ljubil vse to.

S Pavlom Koširjem je izginila iz naših vrst markantna osebnost, katere je zapustila skoro na vseh poljih udeleževanja človeškega duha in srca globoke sledi še poznim rodovom. Njegove zar sluge bode ocenila zgodovina.

Bil je vzor učitelja-vzgojitelja mladim in odraslim. **Kompoljski.**

III. Mladinsko gibanje.

1. Pregled in stremiljenja mladinskega gibanja. (Študijski svetnik Merck).

2. Življenjska stremiljenja mladine. (Govorniki: voditelji različnih smeri mladinskega gibanja).

3. Dinamične sile nemške mladine. (Dr. Dietrich).

Praksa.

Skupni izlet s potovalnimi skupinami mladinskega gibanja — igre in ples. Obisk mladinskih domov, mladinskih zavetišč, udeležba pri vajah na višjih šolah za telesno vadbo in različnih zavodov za ritmično telovadbo. (Uvodno predavanje, višji šolski svetnik Hilker).

Poleg predavanj se vrše za udeležence v obširni izmeri tudi praktična pojasnjevanja, ogledovanja in demonstracije. Posebno zanimanje za udeležence bo vzbudilo upoštevanje in tvorjenje delovnih zajednic, kakor živahna izmena pridobljenih izkušenj in uspehov potom diskusije. Kdor se interesira za šolske filme, mu je omogočeno pod vodstvom prof. Lampeja udeležiti se tudi teh lekcij in demonstracij. Berlinska brezžična postaja je pripravljena pod vodstvom istega profesorja uvesti posetnike tudi v to polje. Pri ogledovanju pedagoških zavodov in pri hospitacijah v razredih se porazdele udeleženci v manjše skupine. Vodstvo centralnega inštituta se bo oziralo tudi na specialne

želje udeležencev. Ob sklepu tečaja se vrše izleti in obisk Hamburških, Lipskih, Dresdenskih in drugih šolskih naprav.

Podrobna navodila.

1. Udeleženci študijskega tedna se morajo prijaviti na naslov: »Geschäftsstelle des Zentralinstitutes Berlin W. 35 Potsdamerstrasse 120.

2. Pristojbina za udeležbo znaša 30 Mark, od česar se plača 15 Mark takoj s prijavo potom poštne nakaznice, oziroma poštne položnice (Berlin 68.731), nakar se šele udeležence vpiše v udeleženiško listo.

Tiskovine in druga navodila se nato dostavijo s strani urada.

Na poštni nakaznici je navesti: »Gebühr für Ausländerlehrgang«.

3. Udeleženci iz držav s slabo valutno dobo olajšave, oziroma popust glede plačila drugega dela pristojbin. Podrobna navodila v tem oziru daje oddelek za inozemce.

4. Stanovanja v znesku 2.50 Mark se preskrbe, v kolikor bo mogoče s strani urada.

5. Skupni obed znaša 1 Marko.

6. Urad prosi pravočasne prijave in istočasno za posebne želje udeležencev.

7. V ponedeljek, dne 17. avgusta 1925 popoldne se otvori študijski teden v veliki dvorani centralnega inštituta, Potsdamerstrasse 120 v Berlinu.

Op. ured.: 1 Marka = 15 Din.

stopnik ljublj. učit. društva Ivan Malnarič je prinesel pozdrave bratskega društva, sreski šolski nadz. Lukežič je nazdravil prosv. min. Pribičeviću, tov. Skrlctova pa

je pozdravila sestre Hrvatice, nakar se je zahvalila Kiter Fanika.

Prehitro je potekel čas. Ob slovesu smo zaklicali: Do svidenja bratje!

Pravila »Učiteljske Samopomoči« potrjena.

Članov je sedaj že nad 1100. — Posmrtnina znaša nad 5500 Din. — Nad 45 let stari lahko pristopijo do avgusta še s staro pristojbino. — Pristopajte k »Samopomoči«!

»Učiteljska samopomoč«. Nova pravila so potrjena. Veljavnost od 20. maja 1925. Članski prispevek za vsak smrtni slučaj pred tem datumom je 2 Din, a od tega dne dalje 5 Din. Dne 25. maja 1925

je imelo društvo 1113 članov. Posmrtnina znaša 5565 Din. Daljše poročilo o novih pravilih, pristojbinah in podatkih o društvenem gibanju prinese »Učit. Tovarš« v prihodnji številki.

Par umestnih predlogov za prosvetni oddelek velikih županov.

Nekatero poslovanje je sedaj tako neokretno, da bo treba staviti predloge za izboljšanje:

1. Učitelji vojaki bi naj takoj nastopili službo, ko dovršijo kaderski rok. 1. maja so se vrnili iz Sarajeva; že marca so vložili prošnje za službo, tu jih nujno rabimo, ker so službena mesta nezasedena, a na rešitev bomo čakali najbrže več mesecev.

2. Učitelje na razpoložljivo bi naj sreski šolski nadzornik takoj uporabil, kjer je pomanjkanje učnih oseb. Sedaj sta bila dva več mesecev na razpoložljivo, preden je prišel dekret.

3. Sreski pomožni učitelji s sedežem v kraju sreskega poglavarja so nujno potrebni. Vsled hribovite pokrajine in oddaljenosti od prometa ni bilo za 22 razpisanih mest niti enega prosilca. V srezi imamo 5 upraviteljic in 7 učnih mest nezasedenih. V najnujnejših slučajih bi nadomestoval sreski pomožni učitelj.

4. Izdelal bi se naj pravilnik za nadomestovanje.

Nekatero šole imajo malo otrok in polnoštevilno učiteljstvo, sosedna šola je brez učitelja. V takih slučajih naj bi sreski šolski nadzornik eksponiral učno osebo, ki se lahko pogreša. Ako so jim dnevnice predrage, naj določijo pavšal. Svoje dni smo dobivali 30—40 K, t. j. po sedanji valuti 450—600 Din. Za ta približek se bodo radi odzvali dekretu.

5. Po novem pravilniku morajo sreski šolski nadzorniki dvakrat na leto obiskati vse šole. To je popolnoma prav in dobro, a s sedanjim pavšalom skoraj neizvršljivo. Večinoma ni železnic, voza ne zmorejo, zato hodijo peš in zamude mnogo časa.

V pisarni naj imajo redno pomočnika — uradnika, najbolje učitelja; pavšal se jim mora vsaj podvojiti.

Skupno zborovanje slovenskega in hrvatskega učiteljstva v Metliki.

Belokranjsko učiteljsko društvo je zborovalo skupno s karlovškim učiteljskim društvom dne 7. maja 1925. v Metliki. Srečna je bila misel, povabiti bratsko učit. društvo k skupnemu zborovanju. Uspeh je bil lep.

Rano zjutraj so se pripejali hrvatski tovariši(ice). Našemu vabilu so se odzvali polnoštevilno (73). Na kolodvoru je tovarš Hrvate pozdravil predsednik Barlé; zahvalil se je predsednik karlovškega društva sreski nadzornik Bordjoški.

Zborovanju so prisostvovali: šef osnovne nastave, oblastni inšpektor Škendžić, oblastni šol. nadzorniki: Srnič, Čop in Ribar, profesorja trgovske šole Pavelić in Jagić, sreska šolska nadzornika Bordjoški in Lukežič, zastopnik ljubljanskega učiteljskega društva Ivan Malnarič.

Vihrajoče zastave, pomladno zelenje in cvetje v šol. poslopju je klicalo: Dobrodošli!

Skupno zborovanje je otvoril predsednik Barlé s pozdravom na došle brate in sestre, na vse, ki so prišli, da poiščejo smernice za skupno delo, da združijo moči za prospetne skupne domovine. Ujedinjenje 1. dec. 1918. je uresničilo dolgoletne sanje in padle so meje, ki so ločile brate; prineslo je svobodo učit. stanu, Današnje ujedinjenje pa je korak k ujedinjenju našega srca in duha. Mogočno so zazveneli glasovi Slovenec, Srb, Hrvat, za uvijet brat i brat. —

Zgled tovarištva in stanovske zavednosti naj bi bil vsem nam tovariš Mijo Blašković. Mož, čil in zdrav po duhu i telesu je oslepel popolnoma pri svojem

delu, a prišel je, da čuje svoje brate Slovence, ob roki svojega sina učitelja in zadrželo je marsikatero srce. —

Predavanja: I. Tovariš Živojinović je v svojem referatu »Učitelj kao nacionalista« dokazal, da zamore le učitelj nacionalist delati uspešno za svoj narod. Spominjal se je onih junakov, ki so tekoma let za svoje ideale padali po krvavih poljanah in nam pripravljali vstajenje dan. Prišel je — dan — idealistov primanjkuje. Zato glejmo, da vzgojimo mi naraščaj, ki bo vreden junakov, ki so klonili lice a nikdar duha! —

II. Tovariš Schönberger je podal nekaj misli »o vzgoji djeteta, o materinski školi«. Očrtal je lastnosti dečka i deklice v detinski dobi, lastnosti, koje mora poznati učitelj, da zamore uspešno nadaljevati vzgojo in pouk izročenihi otrok.

III. Tov. Tončić je poročal o žgečevem delu: »Problemi vzgoje najširših plasti našega naroda«. Povabil je tovariše Hrvate k skupnemu razmotrivanju, delu, za kar imata ravno ti društvi vse dane pogoje.

Predsednik Barlé se je vsem predavateljem iskreno zahvalil. Navzoči niso štedili s priznanjem.

Tajnik hrv. udruženja se je zahvalil in povabil naše društvo v Karlovac.

Po zborovanju je bil banket na vrtu g. Makarja. Pri banketu je nazdravil šef osnovne nastave inšpektor Škendžić kralju — zadonela je: »Bože pravde«. Zastopnik mestne občine Metlika dr. Ivan Širko je nazdravil zbranemu učiteljstvu, oblastni šolski nadzornik Čop se je zahvalil za sprejem in nas povabil v Karlovac. Za-

preganjanja učiteljstva) na novo službeno mesto v V.

Padal je na zemljo divni, topli majski mrak in solnce je tonilo v purpurni zarji. Voz je škripal skozi zelene loge, v katerih so se še zapažali ostanki starih gozdov. Mene je sicer zanimala lepota prirode, toda vendar si nisem mogel izbiti iz glave misel na tedanjo težavo učiteljevanja; boj s surovim režimom reakcije, ki je neusmiljeno preganjal učiteljstvo ter jih izročal na milost in nemilost najslabšim ljudem po deželi.*

Zamišljen sem dospel do starega šolskega poslopja, skritega od pota v kotu prirodne lepote in zelenja.

Okrog šole se je kot preproga širila zelena trata, ki so jo obkroževali gosti, dišeči gozdovi.

Globoko v gozdu sem zapazil streho majhne cerkvice, ki je spominjala na stare hrame, ki so jih naši predniki stavili po velikih gozdovih radi varnosti pred Turki.

Kmet, ki me je pripeljal semkaj, potujoč v Šabac, me je mimogrede vzel na voz. Zmetal je par mojih malenkosti na trato pred šolo, pozdravil me, sprejel mojo zahvalo in še majhno napišnino, ki

* Podobno se je godilo slovenskemu učiteljstvu pred vojno pod klerikalnim režimom.

Besede mičejo, vzgledi vlečejo!

Zopet je odmeval prošle dni po naših šolah bojni klic: Boj alkoholu! Na stotine govorov, deklamacij, pesmi itd. je oznanjalo ta boj. Tisoče mladih src se je vžigalo ob tistih plamtečih besedah.

Ali pa so vsi, ki so, mogoče tudi s prepričanjem govorili tiste besede, mislili na izrek, ki v vzgoji in življenju toliko velja: Besede mičejo, vzgledi vlečejo. So li vsi ti mislili, da zapeljejo mladino v pijančevanje večinoma slabi vzgledi. Ni-li pomanjkanje dobrih vzgledov velik vzrok neuspehov protialkoholnega gibanja.

Zato pa naj danes znova odmeva glas, a sedaj ne v srca mladine, ampak v srca njenih vzgojiteljev. Vsem, ki so dobre volje, naj kliče glas velikega misleca T. G. Masaryka: Danes je zaveden zdravnik, pravnik, duhovnik, učitelj, ki znanstveno misli in veruje v znanost — sploh vsak zaveden človek dolžan ozna-

njati z besedo in dejanjem, da je v interesu vsakega naroda: rešiti se alkohola.

Le z dejanjem — z lastnim vzgledom bomo nekaj dosegli v tem boju. Zato je pa vsak, ki ljubi svoj narod, vsak, ki mu gori v srcu in ne samo na jeziku čista vroča ljubezen do tega našega z alkoholom otrovanega naroda, dolžan stopiti v naše vrste — vrste abstinentov.

Ker se pa moramo zavedati, da vodi le organizirano delo do uspeha, strnimo svoje vrste. Organizirajmo se! Naši bratje Srbi in Hrvati, učitelji in profesorji so že organizirani, le mi stojimo ob strani. Zato pa Vi vsi, ki ste že ali pa, ki čutite v sebi moč, da postanete abstinenti, oglasite se, da se spoznamo in v skupnem delu okrepiamo našo voljo.

Vse nasvete ali predloge naj se pošlje Rudolfu Horvatu, učitelju v Škofji Loki.

Sklepi in resolucije učiteljstva pri okrajnih društvih.

—skl. Litijsko učiteljsko društvo, 3. maja 1925 v Ljubljani. Sklepi: Prispevek za »Učiteljski naraščaj«, mesečno po 3 Din od člana se nakazuje od 1. julija 1925 nadalje obenem s članarino na našega blagajnika, ki nato skup-

ni znesek odpošlje na pristojno mesto. — Soglasno je bil sprejet tudi predlog, da imajo člani za vsak svoj izostanek od društvenih zborovanj plačati znesek 25 Din., ako se pravočasno in verodostojno ne opravi-

sem mu jo dal (imel sem sam le nekaj dinarjev v žepu) in se obrnil po stranski poti skozi gozd na glavno cesto, ki pelje v Šabac.

Ostal sem sam pred staro šolo, iz katere ni bilo glasu živega bitja. V gozdu je vladala nema tišina, a v bližini ni bilo nobene hiše.

Šola je bila odprta. Mrak se še ni popolnoma vlegel, ko sem stopil v novi dom svojega življenjskega potovanja... Namesto svežega gozdnega zraka mi udaril v nos plesnivi in zaduhli smrad, ki spominja na stara poslopja in umazanost. Jaz pa sem začel pregledovati tuje in prazne prostore svojega novega ognjišča.

Vse, kar sem videl, izdajalo je sliko strašne zapuščenosti in nesnage.

V šolski sobi so stale dolge in nepobarvane klopi, v kotu pa stara nečrta tabla.

Stene, pred davnimi leti pobeljene, so nosile cele plasti prahu. Omet je na več krajih že odpadel, a na njegovem mestu je poganjala trava.

Najgršo sliko pa je imel pod, ki je bil bogve kedaj poriban, pod klopmi pa, kjer so sedeli učenci, so bile gomile strjenega blata. Okna so bila večinoma pobita, ostale šipe pa motne in umazane. Ključavnice na vratih pokvarjene in brez

ključev. V učiteljevem stanovanju je stal polomljen stol, v kotu pa noge neke postelje.

Noč je legala, jaz pa sem premišljal, kaj mi je storiti. V takem poslopju nisem mogel niti prenočiti, niti nisem vedel, kam naj se obrnem. Kesal sem se, ker nisem zaprosil voznika, da bi me odvedel v vas...

Dolga bi bila povest mojega življenja na tej šoli...

Glavno pa je to, kar sem slišal od kmeta, ki me je sprejel v hišo za prenočevanje. Tri leta že ni bila šola ne pobeljena, ne popravljena. Vzrok je ta, ker občine ne dajo denarja. Šola sta vzdržavali dve občini, pa sta se ena na drugo izgovarjali. Že nad leto dni ni imela šola sluge.

Kdorkoli je služil, ni dobil plačila, zato je tudi najbolj leni postopač v vasi zapustil to službo. Šolsko sobo so pometali otroci sami, ki so tudi vodo donášali izpod cerkvice v gozdu. Na ta način se je napravil tak kontrast med prirodno lepoto, ki je obkroževala šolo in pa ono zapuščenostjo, ki je vladala v njej...

(Dalje prihodnjič.)

LISTEK.

Zakon o narodnih šolah.

(Dalje.)

Protj vsemu temu so se navajali težki razlogi in se je dokazovalo, da se dajo zlorabe s hitrim poviškom proračunov prepričati z natančnimi predpisi o sestavljanju proračunov in z neposredno kontrolo krajevne šolske oblasti. Povdarjala se je socialna pravičnost, narodna in prosvetna korist, ako bi tudi pasivni in prosvetno zaostali kraji občutili dobroto državnega vzdržavanja šol, katerega bi nosili s progresivnim davkom največ oni, ki so bogatejši, ter bi s tem bilo omogočeno, da dobe tudi stranske in gorske šole vse ono, kar so dosejaj imele le bogate, mestne itd.

Debata se je o tem nadaljevala na naslednji seji.

Preden je takratni urednik »Narodne Prosvete« g. Milutin Stanković nadaljeval poročilo Glav. prosv. sveta, je navedel sledečo sliko iz dobe svojega učiteljevanja.

Pred nekakimi 27 leti sem potoval lepega majskega popoldneva (v dobi